

REGION, SVET

PREDSTAVNICI TUŽILAŠTVA ZA RATNE ZLOČINE REPUBLIKE SRBIJE I MISIJE OEBS-a U SRBIJI U POSETI ISTRAŽNIM ORGANIMA NORVEŠKE I DANSKE

Nema utočišta za ratne zločince

Predstavnici Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije - porptarol Bruno Vekarić, generalni sekretar Snežana Malović i koordinator za informisanje javnosti Jasna Šarčević - Janković, zajedno sa Anom Petrović i Jelenom Stevančević iz Odeljenja za ljudska prava i vladavinu prava Misije OEBS-a u Srbiji, boravili su od 28. januara do 3. februara u Norveškoj i Danskoj, gde su se upoznali sa „slučajem Sireta“, kao i brojnim istragama koje za ratne zločine vode danski i norveški istražni organi

Tokom devedestih, u potrazi za skloništem od rata, na stotine hiljada mladih napustilo je teritoriju bivše Jugoslavije i naselilo se širom sveta. Skandinavske zemlje bile su među onim destinacijama koje su delovale najprimamljivije – pravo na rad, socijalnu zaštitu, integraciju u ova visokorazvijena društva.

I danas se na ulicama Oslo i Kopenhagena čuje prepoznatljiv jezik, na kioscima se prodaje dnevna i nedeljna štampa iz Beograda, Zagreba, Sarajeva, Prištine. Međutim, vrlo često srećete i iseljenike iz Palestine, Somalije, Ugande, Sudana, Iraka...

Ove zemlje, međutim, nipošto ne žele da budu utočište za ratne zločince.

To je pokazao i slučaj Damira Sirete - Siće, kada je decembra 2006, na osnovu crvene Interpolove poternice, uhapšen u Norveškoj zbog zločina na poljoprivrednom dobru Ovčara 1991. godine, gde je ubijeno 200 hrvatskih civila i ratnih zarobljenika.

Damir Sireta nije ni pokušavao da se sakrije: pod punim imenom i prezimenom živeo je u pitoreksnom mestu Misen, 60-tak kilometara od Oslo, povučeno i mirno. U ovom mestu, navode sarajevski mediji, živi i osamdesetak Bosanaca i Hercegovaca i oko 40 izbeglica ili ekonomskih emigranata iz drugih delova bivše Jugoslavije.

Mirni i gotovo neuočljivi stranac u ovom norveškom gradu Damir Sireta preko noći je postao njegov najpoznatiji stanovnik. Lokalne novine su objavile reportazu u kojoj njegove komšije govore da nisu mogli da veruju da je takav čovek mogao počiniti takve strašne zločine.

Norveške vlasti pokrenule su postupak preispitivanja hrvatskog zahteva za izručenjem Damira Sirete. Reč je o 43-godišnjem hrvatskom državljaninu koji je 2000. godine u Hrvatskoj osuđen u odsutnosti na 12 godina zatvora za ubistvo počinjeno 1991. u Vukovaru, rekao je tada novinarima Espen Skjerven iz KRIPOS-a, norveške Nacionalne istražne službe. Izručenje je zatraženo uz naznaku da ima pravo na ponovljeno suđenje. Sireta je, zajedno sa Stevanom Curničem, osuđen u odsutnosti u maju 2000. godine na 12 godina zatvora za ubistvo zarobljenika Ekrema Nakičevića kojem su naredili da trči, usmrtivši ga pritom rafalima.

Županijski sud u Vukovaru osudio je tada prvooptuženog Curnića, ujedno i jedinog dostupnog суду, na 15 godina zatvora, dok su ostali koji su proglašeni krivima osuđeni u odsutnosti na kazne zatvora od 3,5 do 20 godina i za njima je raspisana međunarodna poternica. Proces se vodio protiv ukupno 22-ce vukovarskih Srba, optuženih za progon civila, zlostavljanja i ubistva, a 11 ih je oslobođeno u nedostatku dokaza.

Radeći na „slučaju Ovčara“, Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije od samog početka je zainteresovano za Damira Siretu jer postoji osnovana sumnja da je, kao pripadnik Teritorijalne odbrane Vukovara, odgovoran za ubistva u hangaru i nad jamom na Ovčari.

Portparol Tužilaštva za ratne zločine Bruno Vekarić izjavio je za RTS iz Oslo da postoji realna mogućnost da Damir Sireta bude izručen Srbiji ili Hrvatskoj, s obzirom da ima hrvatsko državljanstvo i da je u Hrvatskoj, u odsustvu, osuđen na dvanaestogodišnju kaznu zatvora.

Norveški sudovi su do sada odbijali ekstradiciju lica sa teritorije te zemlje, ali, prema informacijama koje su prikljucene tokom ove posete, postoji realna mogućnost da će u „slučaju Sireta“ napraviti presedan te

da će norveško ministarstvo pravde sprovesti odluku suda. Argumenti koje je naša delegacija prezentovala u Oslu da Sireta treba da bude izručen Srbiji su profesionalizam, dobro prvostepeno suđenje za Ovčaru i dobri tehnički uslovi koje ima Specijalni sud. Proces odlučivanja i proces eventualnog izručenja mogao bi da traje nekoliko meseci.

Tokom posete Oslu, od 29. do 31. januara, predstavnici Tužilaštva za ratne zločine i Misije OEBS-a u Srbiji upoznali su se radom i aktivnostima norveške Nacionalne službe za procesuiranje organizovanog i drugih oblika teškog kriminala (National Authority for Prosecution of Organised and Other Serious Crime) i Nacionalne istražne službe (National Criminal Investigation Service – KRIPOS).

Na slučajevima koje obrađuju, ove službe sarađuju sa imigracionim vlastima, sa istražnim organima u inostranstvu, postupaju putem zahteva za međunarodnu pravnu pomoć, rade sa organizacijama za ljudska prava. Kažu da je to za njih „potpuno novo iskustvo“, jer su osnovani u avgustu 2005. godine. Trenutno istražuju oko 70 slučajeva. Najviša kazna za teška krivična dela kakvo je ratni zločin, u Norveškoj je 21 godina zatvora, a novi krivični zakon koji treba da stupi na snagu 2008. godine, predvideo je tridesetogodišnju kaznu.

Cilj njihovog rada je da preduprede da Norveška bude zemlja utočišta za lica koja su počinila teške zločine. U Odeljenju za međunarodni kriminal rade četiri istražitelja, dva policijska istražitelja i jedan politički savetnik. U njihovoj nadležnosti je procesuiranje ratnih zločina, genocida i zločina protiv čovečnosti, kao i drugih oblika teških zločina počinjenih van granica Norveške, a koja sada borave u toj zemlji, kao što su trgovina ljudima, proizvodnja i promet narkotika, sajber-kriminal.

Od 50 slučajeva na kojima trenutno rade, oko 25 procenata se odnose na područje bivše Jugoslavije.

U Danskoj živi 14.000 lica sa državljanstvom neke od bivših jugoslovenskih republika i, za sada, među njima nema osumnjičenih za ratne zločine, ali svakako ima svedoka i porodica žrtava ratnih zločina, tvrde u Kancelariji za posebne međunarodne krivične postupke (The Special International Crimes Office - SICO) u Kopenhagenu. SICO trenutno radi na 130 slučajeva, dva su lica u pritvoru (iz Ruande i Pakistana). Njihov mandat je i da pronađu počinice krivičnih dela ratnih zločina koji žive u Danskoj. U saradnji sa Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju u Hagu i sa nacionalnim organima otkrivanja i gonjenja sa teritorije bivše Jugoslavije, nastoje da identifikuju eventualne počinioce ratnih zločina. Isto to čine i kada su u pitanju lica iz celog sveta, kao što su Uganda, Avganistan... Istražuju postupke počinjenom genocidu, ratnom zločinu, zločinu protiv čovečnosti i drugim teškim zločinima kao što su ubistvo, tortura ili krivična dela terorizma počinjena van granica Danske.

„Ako si upoznat sa ovakvim teškim zločinima, bez razlike da li si i ti bio ili bila žrtva, svedok ili na neki drugi način to doživeo ili doživelja, i znaš da se taj počinilac nalazi ovde, u Danskoj, obrati se našoj Kancelariji.“, stoji na internet stranici SICO-a i u brošuri na nekoliko jezika, među kojima je i - srpski.

SICO je osnovan odlukom danske vlade 1. juna 2002. godine sa ciljem da istražuje i, ako je moguće, procesuira teška krivična dela počinjena van granica te zemlje. Zbog toga SICO sarađuje sa zemljama odakle su eventualni počinioци ovakvih zločina došli u Dansku. Uz obrazloženje da Danska nije utočište za počinioce najtežih krivičnih dela, nadležnost SICO-a ograničena je na lica koja žive na teritoriji Danske i na zločine sa univerzalnom nadležnošću kakvi su ratni zločini.

SICO čine timovi sastavljeni od tužilaca i istražitelja i deo je Danskog javnog tužilaštva kojim rukovodi Javni tužilac, a politička odgovornost za ovu službu pripada danskom Ministarstvu pravde.

Tokom serije sastanaka u SICO-u, predstavnici Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije i Misije OEBSa u Srbiji, razgovarali su sa predstvincima ove kancelarije, potom Danskog instituta za ljudska prava, kao i sa danskim novinarima kojima su predstavili rad Tužilaštva i uslove u kojima se vode procesi za ratne zločine u Srbiji.

Sa SICO-m, kao i sa Kripom, predstavnici Tužilaštva dogovorili su osnove za buduću direktnu saradnju u procesuiranju ratnih zločina.